

Nr 222.

Av herr **Ekerot**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, angående uppförande å ordinarie stat av statens veterinärbakteriologiska anstalt m. m.*

I nådiga propositionen nr 104 till innevarande riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att statens veterinärbakteriologiska anstalt skulle uppföras på ordinarie stat i enlighet med de närmare bestämmelser, som propositionen innehåller. Bland dessa återfinnes bestämmelsen om, »att laboratorn vid anstalten skall vara skyldig att tills vidare och intill dess annorledes må varda i vederbörlig ordning bestämt bestrida jämväl undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan». Denna för veterinärbakteriologiska anstalten betydelsefulla detalj var föremål för förra årets första riksdags särskilda uppmärksamhet. På förslag av jordbruksutskottet i anledning av en inom andra kammaren av undertecknad väckt motion uttalade riksdagen härutinnan den meningen, att denna undervisningsskyldighet borde överflyttas till professuren i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan. »En dylik anordning skulle med hänsyn till de båda ifrågavarande ämnenas nära inbördes samband bliva till verklig fördel för undervisningen samt jämväl ur andra synpunkter finnas lämplig», yttrade riksdagen. Ehuru riksdagen tillfullo instämde med motionens syftemål kunde förändringen emellertid ej omedelbart genomföras, då riksdagen ej kände, om det kunde ske utan ökade kostnader. Emellertid borde det tillses, att den blivande innehavaren av professuren i patologisk anatomi även vore kompetent att undervisa i bakteriologi. Staten upptog också »1 professor i patologisk anatomi (och bakteriologi)».

Såsom departementschefen framhåller i den föreliggande kungl. propositionen har frågan om lämpligaste sättet att ordna undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan varit föremål för vitt skilda me-

ningar. »Det är uppenbart», säger departementschefen, »att bägge de ifrågasatta sätten för ordnandet av denna fråga — endera bibehållandet av det nuvarande systemet eller ock laboratorns befriande från sagda undervisningsskyldighet, vilken i stället skulle åläggas befattningshavare vid högskolan — innebära fördelar i olika hänseenden. Dessa fördelar torde vid det nuvarande systemet huvudsakligen komma högskolan till godo, under det att ändringen väsentligt motiverats av anstaltens intressen.» Efter en utförlig motivering, som i det följande skall närmare beröras, kommer dock departementschefen till det resultatet, att undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan tills vidare bör bestridas av laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten.

Innan jag upptager departementschefens särskilda motiv till bemötande, anser jag mig böra framhålla, att ändringen även erbjuder fördelar för högskolan. Läraren i bakteriologi får nämligen, om övertagandet sker, professors kompetens i stället för laborator, och undervisningen störes ej genom laboratorns tjänsteresor eller ombyte av laborator. Vidare kan framhållas att assistenten i patologisk anatomi och bakteriologi får *en* chef i stället för två o. s. v.

De motiv, som synas hava varit bestämmande för departementschefens förslag beträffande anstaltens bibehållande vid undervisningsskyldigheten torde kunna sammanfattas i följande punkter:

1. Det nuvarande systemet synes icke i någon avsevärd grad hava verkat hämmande på anstaltens verksamhet, enär laboratorns undervisningsskyldighet icke är av så stor omfattning, att den bör kunna i större grad inkräkta på hans arbete vid anstalten.

2. Förändringen skulle kunna komma att medföra ökade utgifter för utrustning och nybyggnader, ty vid veterinärhögskolans övertagande av undervisningen i bakteriologi skulle förr eller senare följa, att veterinärbakteriologiska anstaltens nuvarande lokaler måste överlätas till patologisk-anatomiska institutionen, vilket i sin tur skulle medföra nybyggnadsbehov för nämnda anstalt.

3. Omläggningen synes kunna medföra icke obetydliga olägenheter för undervisningen vid högskolan genom försvärad tillgång till de prov å sjukligt förändrade djurdelar m. m., vilka inkomma till anstalten för undersökning och detta även om anstalten förbleve å sin nuvarande plats inom högskolans område.

Beträffande det första skälet, nämligen att det nuvarande systemet icke i någon avsevärd mån verkat hämmande på anstaltens verksamhet, kan tvärtom göras gällande, att detsamma, efter vad anstaltens föreståndare meddelat, verkat i hög grad hämmande på anstaltens verksam-

het icke blott genom själva undervisningsskyldigheten utan även på grund av andra förhållanden. Undervisningen kräver även förberedande arbeten, som taga en icke obetydlig del av laboratorns tid i anspråk, tentamina o. s. v. Detta vitsordas även av medicinalstyrelsen, som i yttrande den 1 april 1914 bland annat framhåller den trängande nödvändigheten, sedd från synpunkten av statens veterinärbakteriologiska anstalts intressen och utvecklingsmöjligheter, att laboratorn vid sagda anstalt snarast möjligt befrias från merauämnda, »hans egentliga uppgift vid anstalten i hög grad förryckande undervisningsskyldighet». Olägenheterna av den nuvarande uppdelningen av laboratorns arbete å högskolan och anstalten äro för anstaltens verksamhet så besvärande, att föreståndaren t. o. m. anser det fördelaktigare för anstalten, om han själv påtager sig undervisningsskyldigheten vid högskolan, varigenom laboratorn bleve i tillfälle att odelat arbeta för anstalten. Det kan sålunda knappast med fog göras gällande att undervisningsskyldigheten icke i avsevärd grad verkat och verkar hämmande på anstaltens verksamhet. — I detta sammanhang bör icke förbises, att professorn i patologisk anatomi vid högskolan kan övertaga undervisningen i bakteriologi, utan att han därigenom erhåller större arbetsbörda än högskolans övriga professorer.

Överflyttandet av undervisningen behöver icke medföra några ökade utgifter för statsverket beträffande byggnader och utrustning. Den nuvarande patologisk-anatomiska avdelningen har tillräckliga lokaler för undervisning i såväl patologisk anatomi som bakteriologi, vilket även framgår däraf, att i de 27 rum, varav denna institution består, undervisningen i bakteriologi även för närvarande bedrives. Någon nybyggnad för denna institution erfordras således ej, *därest man ej vill gå oberättigade krav tillmötes*. Det är emellertid icke osannolikt, att, om överflyttandet av undervisningen fördröjes något eller några år, från veterinärhögskolan framställes krav på en professur i bakteriologi. Genom skapandet av en sådan professur väckes behovet av egen institution, för vilket ändamål veterinärbakteriologiska anstaltens lokaler bli nödvändiga. En nybyggnad för nämnda anstalt blir då nödvändig. Av det sagda torde framgå, att ett överflyttande av undervisningen istället för att framkalla behov av nya byggnader, som man sökt göra gällande, tvärtom motverkar att nybyggnadsbehovet framkommer förr, än den veterinärbakteriologiska anstalten nått en sådan utveckling, att dess nuvarande i samma byggnad som patologisk-anatomiska institutionen inrymda lokaler bli för trånga. Då behovet av undervisningens överflyttande gör sig så starkt gällande redan nu och för varje dag blir

allt mera trängande, kan just därigenom att detta krav icke nu tillgodoses, nybyggnadskravet inom kort tvingas fram, vilket näppeligen kan vara riksdagens önskan.

Vad angår de befarade ökade utgifterna för undervisningen kan framhållas, att årsanslaget för undervisningen i bakteriologi, 1,000 kronor, hittills icke åtgått för själva undervisningen. Det har kunnat tagas i anspråk för inköp av så dyrbara apparater som flera mikroskop, mikrofotografiapparat m. m. För jämförelses skull må nämnas, att anslaget för undervisning i bakteriologi vid den mera omfattande kursen för länsveterinäraspiranter pläгат vara 300 kronor. Vidare kan framhållas, att patologisk-anatomiska avdelningen har termostatrum, vilket kan användas för undervisningen i bakteriologi, oaktat att så icke skett hittills, emedan läraren varit anställd vid anstalten och av denna anledning använt dess termostat. Hästar för serumberedning, dyrbara, stora steriliseringsapparater för tuberkulinframställning, stora centrifuger och liknande apparater, som äro nödvändiga för en anstalt som den veterinärbakteriologiska — icke för undervisningens skull utan för dess verkliga uppgifter — böra naturligtvis icke anskaffas för undervisningen i bakteriologi. De kunna ju också bli demonstrerade på veterinärbakteriologiska anstalten. Vidare bör påpekas, att patologisk-anatomiska avdelningen är utrustad med nödiga stallbyggnader, som äro av ungefär samma storlek som de för veterinärbakteriologiska anstalten upplåtna.

Vad slutligen beträffar att undervisningens överflyttande skulle medföra olägenheter för undervisningen genom försvärad tillgång till de prov å sjukligt förändrade djurdelar m. m., vilka inkomma till anstalten för undersökning, tillåter jag mig framhålla, att direktionen för veterinärhögskolan i skrivelse av den 3 april 1913 förklarar, att det ej behöfve befaras några svårigheter för den blivande professorn i patologisk anatomi och bakteriologi att för sin undervisning draga fördel av det undervisningsmaterial, som kunde erhållas från veterinärbakteriologiska anstalten. Vidare tillåter jag mig framhålla, att uti årsberättelsen från veterinärhögskolan omnämnes, att det icke endast är den bakteriologiska avdelningen, som hittills mottagit material från anstalten, utan den patologisk-anatomiska avdelningen har även mottagit material i stor utsträckning, och när lämpligt sådant funnits, har det allt efter beskaffenheten lämnats till anatomiska, kemiska, medicinska, t. o. m. kirurgiska avdelningarna vid högskolan. Överlämnandet av undervisningsmaterial har således icke hittills varit beroende av om vederbörande lärare varit anställd vid anstalten eller icke. Material för bakteriologiundervisningen behöves förnämligast under den enda månad, då de 16 timmars-övnin-

garna i bakteriologi hållas. Överlämnandet av material till bakteriologiska avdelningen är därför alldeles icke av så stor betydelse för undervisningen vid veterinärhögskolan som överlämnandet av material till den patologisk-anatomiska avdelningen, och inga anmärkningar ha gjorts, att anstalten icke stått den senare till tjänst när den kunnat. Tvärtom finnes såsom förut framhållits i årsberättelsen erkännande från veterinärhögskolan att så skett.

Med vad som i det föregående anförts vågar jag hoppas, att de i den kungl. propositionen såsom avgörande ansedda skälen blivit fullt bemötta. Departementschefen uttalar själv, vilket jag anser mig böra framhålla, att även principiellt taget skulle det vara mest tilltalande, att vardera institutionen finge arbeta oberoende av den andra. Det bör icke förglömmas, att ett tillfälle som det nuvarande att avlyfta undervisningsskyldigheten från den av ett allt mera omfattande arbete tyngda anstalten svårligen torde återkomma, då båda de befattningar, varom här är fråga, professuren i patologisk anatomi (och bakteriologi) vid veterinärhögskolan samt laboratorsbefattningen vid veterinärbakteriologiska anstalten nu äro vakanta.

Beträffande förslaget att i samband med överflyttandet av undervisningen i bakteriologi från veterinärbakteriologiska anstalten till professorn i patologisk anatomi förändra assistentbefattningen vid patologisk-anatomiska avdelningen till en laboratorsbefattning har denna förändring föreslagits av professor Lundgren i hans reservation till lärarekollegiets yttrande den 29 april 1914. Detta förslag har tillstyrkts av reservanterna i veterinärhögskolans direktion, av medicinalstyrelsen och av reservanterna i lönerogleringskommittén. Även om denna förändring icke är nödvändig på grund av att undervisningen i bakteriologi överflyttats till nämnda avdelning, synes den dock böra äga rum i samband därmed. För denna förändring kräves ett ökat anslag av 1,500 kronor, men härigenom blir undervisningen för en lång tid framåt ordnad vid veterinärhögskolan, och veterinärbakteriologiska anstaltens arbetskrafter kunna helt tagas i anspråk för sina egentliga uppgifter, varigenom för båda institutionerna behovet av nya tjänster för en längre tid framåt torde vara fyllt.

Med hänvisning till vad jag anført får jag hemställa,

att riksdagen ville för sin del besluta
dels den ändring i de villkor och bestämmelser
för åtnjutande av de i blivande stat för statens veterinär-
bakteriologiska anstalt upptagna avlöningsförmåner för

ordinarie befattningar, som föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition nr 104, att bestämmelsen om skyldighet för laboratorn vid nämnda anstalt att bestrida undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan utgår, dels att nämnda undervisningsskyldighet skall åligga professorn i patologisk anatomi vid berörda högskola,

dels ock såsom följd härav att från veterinärhögskolans stat skall avföras en assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska avdelningarna med arvode av 2,500 kronor samt att i stället skall å nämnda stat uppföras en laborator vid berörda avdelningar med arvode av 4,000 kronor.

Stockholm den 20 april 1915.

V. Ekerot.